АСОСНОКУНӢ

ба лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи алоқаи почтавӣ”

Хадамоти алоқаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати ба танзим даровандани муносибатҳои нави ҷамъиятие, ки дар низоми алоқаи почта ба вуҷуд омадаанд, лоиҳаи нави Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистонро “Дар бораи алоқаи почтавӣ” мутобиқ ба стандартҳои байналмилалӣ тавассути истифодаи таҷрибаи пешрафтаи қонунгузории соҳа ва ба ин васила барпо намудани низому механизми ҷавобгӯ ба талаботи имрӯза таҳия намудааст.

Бояд зикр намуд, ки Қонуни амалкунанда ҳанӯз аз соли 2003 амал мекунад, ки муносибатҳои нави бавуҷудомадаро дар шароити рушди босуръати технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ пурра танзим карда наметавонад ҳамзамон дар банди 40 Нақшаи чорабиниҳо оид ба амалигардонии Стратегияи рушди соҳаи алоқаи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2040 дар солҳои 2026-2030 пешбини гардидааст, ки Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи алоқаи почта» дар таҳрири нав таҳия карда шавад.

Бо ин мақсад дар лоиҳаи нави Қонун он мафҳумҳо, механизмҳо ва хизматрасониҳои нав, савдои интернетӣ ва бозори хадамоти хаткашонӣ (курьерӣ), ҳуқуқ ва уҳдадориҳои Оператори миллии алоқаи почтаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ширкатҳои хусусӣ пурра мавриди танзим қарор дода мешавад.

Дар ҳолати қабул нагардидани Қонуни нави Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи алоқаи почтавӣ» ва нигоҳ доштани ҳолати мавҷуда, оқибатҳои манфии зерин пешгӯӣ мешаванд:

- ширкатҳои сершумори хаткашонии ғайриқонунӣ (аз ҷумла тавассути таксиҳо ва шахсони воқеӣ) бе иҷозатнома ва супоридани андозҳои зарурӣ фаъолият хоҳанд кард, ки ба буҷети давлат оқибатҳои манфии худро оварда мерасонад.

- ширкатҳои бузурги логистикии байналмилалӣ (ба мисли DHL, FedEx ва ғайра) ва платформаҳои ҷаҳонии савдо (якҷоя бо бозорҳои дохилӣ) аз сабаби набудани қонунгузории шаффоф ва устувор аз сармоягузорӣ ба инфрасохтори почтаи кишвар худдорӣ мекунанд.

- сатҳи хизматрасонии почтаи Тоҷикистон ба стандартҳои Иттиҳоди умумиҷаҳонии почта (UPU) мувофиқат нахоҳад кард, ки ин боиси мушкилот дар мубодилаи почтаи байналмилалӣ ва бад шудани мавқеи кишвар дар рейтингҳои логистикӣ мегардад.

Дар таҳрири нав қабул гардидани Қонуни мазкур давлат ташаккули низоми мукаммали алоқаи почтаро бо назардошти стадартҳои пешрафтаи замони муосир бароҳ монда бо истифода аз технологияҳои иттилоотии боэътимод ва бехатар, дастрас намудани хизматрасониҳои алоқаи почтаро барои аҳолӣ кафолат медиҳад.

Лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи алоқаи почтавӣ» бо ба инобат гирифтани такмили танзими давлатии муносибатҳои ҳуқуқии вобаста ба фаъолияти субъектҳои соҳаи алоқаи почта, таъмини рақобати солим дар бозори хизматрасониҳои алоқаи почта ва мутобиқ намудани санадҳои зерқонунӣ ба талаботи муосири рушди технологияҳои рақамӣ, дар таҳрири нав таҳия карда мешавад.

Қонуни мазкур муносибатҳоеро, ки ҳангоми амалӣ намудани фаъолият дар соҳаи алоқаи почта ба вуҷуд меоянд, танзим менамояд, мақоми ҳуқуқиро муайян, инчунин ҳуқуқ, уҳдадориҳо ва масъулияти операторони алоқаи почта ва истифодабарандагони хизматрасонии алоқаи почтаро муқаррар мекунад.

Ҳамчун роҳҳои алтернативии ҳалли мушкилот, имкони ворид намудани тағйироти ташкилию техникӣ дар фаъолияти КВД "Почтаи Тоҷикистон", пурзӯр намудани назорати маъмурӣ ва қабули дастурамалҳои дохилисоҳавӣ пешбини менамояд. Кифоя набудани ин роҳҳо дар он зоҳир мегардад, ки муносибатҳои муосири бозори алоқаи почтавӣ, фаъолияти ширкатҳои хаткашонии хусусӣ, рушди тиҷорати электронӣ ва талаботи Иттиҳоди умумиҷаҳонии почта бе муайян намудани заминаҳои устувори ҳуқуқӣ ва кафолатҳои давлатӣ дар сатҳи Қонун танзим намешаванд. Роҳҳои ташкилию идоравӣ наметавонанд ҳуқуқу уҳдадориҳои ҳамаи субъектҳои соҳаро пурра муайян ва ҳифз намоянд.

Ҳамчунин, кӯшишҳои ҳалли мушкилот тавассути татбиқи барномаҳои маҳдуди дохили оид ба рақамикунонии КВД "Почтаи Тоҷикистон" баррасӣ шуда буд. Механизмҳои мазкур имкони танзими ҳуқуқии равандҳои муосир, аз қабили гардиши ҳуҷҷатҳои электронии почтавӣ, ҳамгироии низомҳои иттилоотӣ бо маркетплейсҳои байналмилалӣ ва таъмини сирри алоқаи почтавиро дар шароити технологияҳои нави рақамӣ надоранд. Ин гуна муносибатҳо дахолати мустақими қонунгузор ва муайян намудани ҷавобгарии ҳуқуқиро талаб мекунанд.

Баррасии роҳҳои ҳалли мушкилот бидуни қабули қонун имкони ворид намудани навовариҳои технологӣ, аз қабили автоматҳои худкори қабул ва супоридани фиристодаҳои почтавӣ (почтоматҳо), низоми ягонаи электронии пайгирии борҳо (трекинг) ва почтаи гибридиро надорад. Ин навовариҳо тағир додани шакли ҳуҷҷатгузорӣ ва эътирофи ҳуқуқии амалиёти электрониро талаб мекунанд, ки танҳо дар сатҳи Қонуни нав имконпазир аст. Роҳҳои маъмурии кӯҳна соҳаро дар марҳилаи ақибмонии технологӣ нигоҳ медоштанд.

Инчунин, усулҳои идоравӣ имкон намедоданд, ки ҷавҳарии асосии навовариҳои лоиҳа — васеъ намудани доираи хизматрасониҳои молиявии оператори миллии почта (аз ҷумла, қабули пардохтҳои коммуналӣ, интиқоли маблағҳо ва хизматрасониҳои агентии бонкӣ дар минтақаҳои дурдаст) амалӣ карда шавад. Барои ин гуна фаъолият ҳамоҳангсозии қонунгузории соҳаи алоқа бо қонунгузории бонкӣ зарур аст, ки ин танҳо бо роҳи қабули санади қонунгузории сатҳи баланд ба даст меояд.

Қабули лоиҳаи Қонуни мазкур ба беҳтар шудани сифати хизматрасониҳои почтавӣ, таъмини дастрасии умумиҷаҳонии аҳолӣ (алахусус дар деҳот ва минтақаҳои дурдасти кӯҳистон) ба воситаҳои алоқа, ҳифзи

ҳуқуқҳои истеъмолкунандагон ва ташкили ҷойҳои нави корӣ мусоидат менамояд. Оқибатҳои манфии иҷтимоӣ надорад.

Татбиқи Қонуни мазкур барои рушди инфрасохтори логистикӣ ва почтавии кишвар, ҳавасмандгардонии рақобати солим дар бозори хизматрасониҳои почтавӣ ва ҷалби сармоягузорӣ замина мегузорад. Қабули лоиҳаи Қонун аз Буҷети давлатӣ харочоти иловагиро талаб намекунад ва метавонад боиси афзоиши воридоти андоз аз ҳисоби рушди соҳа гардад.

Инчунин, қабули лоиҳаи Қонуни мазкур ба рушди тиҷорати электронӣ (e-commerce) дар ҷумҳурӣ заминаи ҳуқуқӣ гузошта, ҳаҷми гардиши молу маҳсулотро тавассути шабакаҳои почтавӣ афзоиш медиҳад ва ба соҳибкории хурду миёна имкониятҳои нави логистикӣ фароҳам меорад.

Лоиҳаи пешниҳодшаванда мутобиқи «Тартиби гузаронидани экспертизаи зиддикоррупсионии санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқии хусусияти умумиҳатмидоштаи вазоратҳо, кумитаҳои давлатӣ, дигар мақомоти давлатӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот ва лоиҳаҳои онҳо, арзёбии дохилиидоравии зиддикоррупсионии лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 июни соли 2014, №355 тасдиқ шудааст, ҷиҳати пешгирӣ, бартарафсозӣ ва роҳ надодан ба омилҳои коррупсионӣ арзёбии дохилиидоравии зиддикоррупсионии лоиҳаи пешниҳодгардида аз ҷониби Хадамот анҷом дода, дар он мухолифати меъёрҳо ба дигар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва омилҳои эҳодкунандаи ҳолатҳои коррупсионӣ ошкор нагардидаанд.

Лоиҳаи мазкур ба меъёрҳои Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ мухолифат надошта, амалӣ намудани он аз буҷети ҷумҳуриявӣ, маблағгузории иловагиро талаб намекунад.

Бо дар назар доштани асосҳои зикргардида, лоиҳаи мазкур барои баррасӣ манзур карда мешавад.

Хадамоти алоқаи назди
Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон